

محمد فیروزی دبیرهنری

دومین جشنواره ملی عودنوازی قشم

در گفت‌وگو با «ایران»

حافظ نوای سازهای کهن ایرانی باشیم

جهانی میراث ناملموس یونسکو راه پیدا کرد و ثبت جهانی شد. محمد فیروزی از اساتید پیشکسوت این ساز است که در سال ۱۳۵۶ وارد رادیو شد و در گروه سماعی به سرپرستی حسن ناهید به اجرای برنامه پرداخت. این نوازنده در بدو ورود به رادیو با گروه عارف فعالیت خود را شروع کرد و در کنار نوازندگانی چون پرویز مشکاتیان، حسین علیزاده، ناصر فرهنگ فر، جمشید عندلیبی و علی اکبر شکارچی اجرای برنامه داشتند و در ادامه با گروه چاووش نیز همکاری داشت. محمد فیروزی به همراه گروه عارف کنسرت‌های متعددی در کشورهای مختلف دنیا به خوانندگی محمدرضا شجریان، شهرام ناظری و ایرج بسطامی اجرا کرده است که حاصل آن آلبوم‌هایی چون داستان، نوا، لاله بهار، شورانگیز و افشاری مرکب است.

تاریخچه ساز عود به حدود پنج هزار سال پیش و تمدن سومر بازمی‌گردد. این ساز از دیرباز برپط نامیده می‌شد و طی قرن‌ها با تغییرات و تحولاتی همراه بوده که باعث تکمیل و گسترش آن در جغرافیای و فرهنگ‌های مختلف شده است. در ایران هم این ساز کهن، خاستگاه ویژه‌ای دارد و نزد مردم جنوب ایران بسیار محبوب است. نوای «عود» علاوه براینکه دراقصی نقاط ایران زمین طنین اندازاست، صدایش در آن سوی آب‌ها هم شنوندگان بسیاری دارد. پرونده این سازخوش آهنگ و دلنواز سال ۱۴۰۱ باعنوان «هنر ساختن و نواختن ساز عود» به صورت مشترک با سوریه به فهرست

به همین جهت مانند ایشان و دیگر نوازندگان این ساز تلاش کردیم، عود به سبک کلاسیک ایرانی نواخته شود؛ به این علت که عود یک ساز بین‌المللی است و کشورهای بسیاری با نواختن این ساز آشنا هستند و موسیقی‌ای را به اجرامی‌گذارند که به سبک خودشان است. بنابراین تلاش اساتید این ساز حفظ اصالت آن بوده است. من سال‌ها در کانون چاووش فعالیت داشتم و کنسرت‌های بسیاری با استادان محمدرضا شجریان و شهرام ناظری در ایران و خارج از کشور برگزار کرده‌ایم و در تمامی این اجراها این ساز مانند تار، سه تار و... نقش مؤثری در گروه نوازی داشته است. بنابراین شیوه نوازندگی ما باید به صورتی باشد که طعم و بوی ایرانی بودن آن شنیده شود. البته طی سال‌های اخیر، به سبب ارتباط با فرهنگ‌های دیگر و همچنین دسترسی به فضای مجازی، سبک‌های عود نوازی مانند عربی و ترکی هم به شیوه نوازندگی این ساز راه پیدا کرده و کمی جای نگرانی دارد.»

سال ۱۴۰۱، پرونده عود یا برپط در فهرست میراث ناملموس یونسکو به نام ایران و سوریه قرار گرفت و ثبت جهانی شد. این آهنگساز درباره این اتفاق و بهتر دیده شدن این سازجهانی در بین مردم گفت: «بهترین شیوه حفظ این ساز ابتدا برگزاری فستیوال‌های مختلف است مانند همین جشنواره ملی عود نوازی قشم که در حال برگزاری است و اتفاق بسیار خوبی است. جالب اینکه طی فراخوانی که برای این دوره ارسال شد افراد بسیاری مشتاقانه شرکت کردند و این استقبال جای امیدواری دارد و این نوید را می‌دهد که امروز ساز عود در صحنه‌های موسیقی بسیار دیده شده است.»

محمد فیروزی پیش از انقلاب در گروه موسیقی عارف و گروه موسیقی سماعی همکاری داشته و در جشن طوس با گروه سماعی اجرای برنامه داشته است و می‌گوید آن دوران تعداد نوازندگان کم تعداد بودند و چندان شناخته شده نبودند. او درباره تولیدات حال حاضر امروز عرصه موسیقی نسبت به گذشته بیان کرد: «با درگذشت اساتید بزرگ موسیقی ایران کارهای ماندگار کمتر تولید می‌شود. آن دوران اگر کاری ساخته می‌شد با عشق و علاقه بود اما امروزه کارها کمی سطحی‌تر شده است و در این زمینه رسانه‌ها هم بی‌تقصیر نیستند. رسانه ملی آنقدر که به موسیقی‌های امروزی و پاپ توجه دارد به موسیقی اصیل چندان نگاهی نمی‌کند، بنابراین مسئولان برای حفظ این موسیقی باید حمایت‌های لازم را داشته باشند.»

برگزاری فستیوال عود نوازی و اشتیاق نسل جوان
محمد فیروزی دبیرهنری این دوره از جشنواره ملی عودنوازی در گفت‌وگو با «ایران» گفت: «تلاش ما در دور دوم جشنواره، نگاه بین‌المللی‌تری به جشنواره است و در این زمینه از داورانی از کشورهای عربی دعوت به عمل آمد. البته داوری‌ها در دو بخش انجام شد: دربخش اول حدود ۴۰ شرکت‌کننده با آرای داوران ایرانی به بخش دوم راه یافتند و دراین بخش ۱۶برگزیده با انتخاب داوران ایرانی و خارجی به جشنواره راه یافتند. این اتفاق موجب شد داوران خارجی، باشیوه نوازندگی عودنوازان ایرانی آشنا شوند و از این تعداد استعدادهای خوب شگفت‌زده شدند و بسیار برای آنها قابل توجه بود.

نکته دیگراینکه در دوره اول این جشنواره، بیشترموسیقی کلاسیک ایرانی توجه شد، اما دراین دوره، فضا گسترده‌تر شده و شیوه‌های دیگر نوازندگی عود مانند سبک‌های عربی، ترکی و... هم افزوده شده است.»

این نوازنده پیشکسوت ساز عود درپاسخ به این سؤال که آیا این سازایرانی و نوازندگان آن ظرفیت جهانی شدن را دارد یا خیراظهار کرد: «درحال حاضر فضا به نسبت سال‌هایی که ما نواختن این ساز را شروع کردیم بسیار متفاوت‌تر و بسیار بهتر شده است. البته از آن زمان بیش از ۵۰ سال می‌گذرد. آن زمان به تعداد انگشتان یک دست نوازنده عود وجود نداشت. البته جنوب ایران خاستگاه این ساز است و ازقدیم نوازندگان محلی نسل به نسل این ساز را حفظ کرده‌اند اما دراین چند سال اخیر جوانان رغبت بیشتری برای آموختن این ساز پیدا کرده‌اند و این ساز بیشترمعرفی شده است و ناگفته نماند دسترسی به فضای مجازی درانتشار سبک‌های متفاوت نوازندگی این ساز بی‌تأثیر نبوده وموجب شده به نسبت سال‌های قبل برتعداد نوازندگان و سازندگان ساز عود افزوده شود.»

این مدرس موسیقی به آموزش این سازاشاره کرد و افزود: «در حال حاضر تدریس این ساز در تهران و همچنین شهرهای بزرگ بسیار گسترده‌تر شده و حتی به هنرستان‌ها هم راه پیدا کرده است. دربخش جنوب ایران هم همچنان به‌صورت سینه به سینه این ساز بومی منتقل می‌شود.»